

GELENEKSEL TELEVİZYONUN SANAL MODELİ OLARAK WEB TV VE LIVESTREAM PORTALINDA TV YÖNETİMİ

Cenk DEMİRKIRAN*

ÖZET

Hızlı internet ve “streaming” teknolojisiyle günlük yaşama giren internet televizyon yayıncılığı ortaya Web TV ve IPTV kavramlarını çıkartmıştır. Aralarında benzerlikler yanında belirgin farklar da bulunan bu iki yeni nesil televizyon, geleneksel televizyonun sanal modelinden yola çıkmaktadır. Profesyonel yayıncılar dışında Livestream gibi portalların herkese Web TV kurma ve yönetme şansı vermesi Web TV'nin hem bir simülasyon oyununa benzemesini, hem de önemli bir alternatif yayıncılık örneği oluşturmasını sağlamaktadır. Bu çalışma, Web TV'yi teknik ve sosyal açıdan genel olarak ele alırken; IPTV ile arasındaki farkları değerlendirmeyi; Livestream.com'un Web TV kurulumu ve yayını için sunduğu sanal rejisi sisteminin kullanım yöntemlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Streaming, WebTV, IPTV

WEB TV AS A VIRTUAL FORM OF CONVENTIONAL TELEVISION AND TV ADMINISTRATION IN THE “LIVESTREAM” PORTAL

ABSTRACT

Internet Television Broadcasting which is gaining popularity with its speed and streaming technologies has brought up various concepts such as Web TV and IPTV applications. These two new concepts which stem from the virtual model of conventional television have many similarities and notable differences between them. Except for professional broadcasters, portals such as Livestream enable everyone to set up and to run a web TV. Therefore almost turning the web TV into a simulation game while enabling the use of the web TV as an alternate source of broadcasting. The objective of this study is to analyse the web TV from both technical and social points of view, to note the differences with IPTV; and to demonstrate the virtual studio administration methods provided by Livestream.com.

Key Words: Streaming, WebTV, IPTV

* Yrd. Doç. Dr. Maltepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

GİRİŞ

1926 yılında İngiltere’de John Logie Baird, icat ettiği televizyonun ilk gösterisini yapmasının hemen ardından televizyon ile ilgili teknik çalışmalar hız kazanmıştı. 30’lu yıllar televizyon deneme yayınlarıyla geçti ve sonlarına doğru ilk düzenli yayınlar başladı. İkinci Dünya Savaşı ile televizyon yayınları durma noktasına geldi. Buna karşın radyonun savaş sırasında propaganda amaçlı kullanımına ağırlık verildi.

Televizyon yayıncılığı Amerika Birleşik Devletleri’nde özel teşebbüs aracılığıyla başlarken, Avrupa’da kamu yayıncılığı formunda gerçekteşti. İngiltere’de ilk özel televizyon 1955 yılında yayın hayatına girdi. İtalya’da ilk özel televizyon 1976 yılında kuruldu.

80’li yılların ikinci yarısında uluslararası televizyon kanalları ortaya çıkarak yayınlarını dünyanın çeşitli yerlerine ulaştırmaya başladılar. Bunu sağlayan uydu teknolojisi, 1990’lardan itibaren televizyon yayıncılığının vazgeçilmezi haline geldi. İnternetin kendini önce bir mecra olarak ispatlaması ve ardından geliştirdiği çoklu medya uygulamalarının toplumun geniş kitlelerince kullanılır olması, radyo ve televizyonun bu yeni kitle iletişim aracının içine yerleşmesini beraberinde getirdi. Tabii ki bunda internet hızının artması en büyük etkendi.

Geleneksel televizyon 20. yüzyıl boyunca önemli bir teknik ve içerik evrimi yaşadı. Ancak bu evrimin en önemli halkası 21. yüzyılda tamamlanmaktadır. Önce karasal ağları, sonra uyduları ve kabloları kullanarak yayın yapan televizyon, bugün dizüstü ve tablet bilgisayarlarda, telefonlarda izlenebilir oldu. Televizyonun internet ağında sanallaşması ile Web TV, VOD ve IPTV kavramları ortaya çıktı.

İnternet mecrası, televizyonu ayrı bir görüntü kaynağı olarak değil, internetin içine yerleştirilmiş bir uygulama olarak gördü. Televizyon, internetin bir parçası, bir özelliği haline geldi. Video paylaşım siteleri ve sosyal ağlar aracılığıyla bireylerin çektikleri sayısız videolar internet ağında uçuşurken, internet tarayıcısıyla ulaşılabilen, bir video bankasından farklı olarak geleneksel televizyon modelinin sanal ortama monte edilmiş hali görünümünde web televizyonları ortaya çıktı.

Video paylaşım sitelerinden farklı olarak web televizyonları, geleneksel televizyon gibi akan bir yayına sahiptir. Karasal, uydu ve kablo ortamlarında yayın yapan televizyon kanalları yayınlarını internet üzerine aktardığı gibi; sadece internette yayın yapan televizyon kanalları da bulunmaktadır. Televizyonun sanallaşmasına esasen bu televizyon kanalları neden olmaktadır. Bu yolla, geleneksel yayında gereken teknik masraflardan çok daha az ve hatta bazı durumlarda hiç masrafsız yayınlar, izleyicilere sunulmaktadır. Yayının teknik maliyetinin düşük olması, kamerası ve basit bir

kurgu programı olan herkesin kolaylıkla televizyon yayını yapmasını sağlamaktadır.

Bu çalışma, web televizyonu yayıncılığını teknik ve sosyal açıdan ele almayı, IPTV ile Web TV arasındaki net farkları ortaya çıkarmayı ve bu alanda faaliyet gösteren web televizyonu portalı “livestream.com”un teknik işleyişine genel bir bakış sunmayı amaçlamaktadır. Bir yazılımın teknik işleyişini irdelemek mühendislik alanına girdiğinden bu çalışmada Livestream’in yayıncı bireylerin kullanımı için tasarlanan ara yüzleri ve sistemin yayıncılık açısından işleyişi ele alınmaktadır.

1. İNTERNET TELEVİZYON YAYINCILIĞI ve WEB TV

Önce askeri amaçlı başlayan sonra üniversitelerin katılmasıyla genişleyen ve ardından da tüm dünyaya yayılan internet, bugün günlük hayatın tam ortasında yer almaktadır.

Kökene, 1962 yılında J.C.R. Licklider’in tartışmaya açtığı “Galaktik Ağ” kavramına dayanan internet bir yazılım değildir. İnternet kendi başına yaşayan, inanılmaz hızla değişime uğrayan bir organizma gibidir. 1965’te bilgisayarların ilk kez birbirleriyle konuşması gerçekleştirilmiştir. 1970’li yıllarda internet sivilleşmeye başlamıştır. Bu yıllarda halk internetin varlığından haberdar olmuş ve ilk sivil erişim şirketi kurulmuştur. İnternette standart belirlemeye yönelik adımlar 70’li yıllarda atılmıştır. Bu yılların en popüler uygulaması ise elektronik posta olmuştur (Gönenç, 2003: 90-91).

Bugün ise dizüstü bilgisayarlar, cep telefonları, tablet bilgisayarlar ile her yerde, her zaman ulaşılabilir olan internet, içinde birbirinden çeşitli uygulamalar barındırmaktadır. İnternet televizyonu da bir internet uygulaması olarak ortaya çıkmaktadır. İnternette televizyon izleyebilmeyi sağlayan en önemli gelişmelerden biri internet hızının artışıdır. Çevirmeli ağdan DSL teknolojisine evrilen internet bağlantı biçimi ile birlikte hızın arttırılmasının, “streaming” süreci için önemli bir etken olduğu görülmektedir.

“Streaming”, devam eden akışta veri transferi sürecidir. “Streaming”, kullanıcılara bir dosyaya yayınlandığı anda ulaşmayı sağlar. İnternet televizyonu “video streaming” kullanır. Bu da daha uzun ve canlı video kayıtlarını bilgisayara yüklenmiş gibi izleme imkanı verir (Shelly ve Vermaat, 2010: 95-96).

Noll’a göre (2004: 4) internet televizyonu birçok şey demektir veya bir çok şeyin kombinasyonudur. En açık bütünlemeyle internet televizyonu konvansiyonel televizyonun internet üzerinden elde edilmesidir. Televizyon kanallarına video streaming teknolojisini kullanarak internet üzerinden ulaşılır ve gerçek zamanlı izlenir. Sadece konvansiyonel televizyon değil, aynı zamanda çizgi filmler ve kısa videolar da internet üzerinden video streaming

ile gönderilmektedir. Tüm bu videolar kişisel bilgisayarlarda izlenebilmektedir.

Yukarıdaki bu tanım “Web TV”yi karşılamaktadır. Web TV, internetten televizyon yayıncılığı kapsamında youtube gibi videocast yayınlayan görüntü portallarından farklı bir yayıncılıktır.

Web TV şu temel bileşenlerden oluşmaktadır:

İçerik: Ulusal veya uluslararası TV kanallarının ve stüdyoların ürettiği veya haklarına sahip olduğu içerik. **İçerik yönetimi:** İçeriğin depolanması, sınıflandırılması, şifrelenmesi, versiyonlanması. **İçerik dağıtımı:** İçeriğin internet üzerinden dağıtımını sağlayacak ağ bileşenleri. **İste ve izle (Video on Demand)** teknolojisinde farklı kullanıcılardan farklı zamanlarda indirme talebi gelirken, canlı bir yayında sisteme eşzamanlı yüklenme söz konusudur; dolayısıyla, tipik bir canlı maç yayınının arka planında saniyede gigabitlerce veri aktarımı ve buna ilişkin cihaz ve ağ yapısı mevcuttur. **İçerik gösterimi:** İçeriğin kullanıcının bilgisayar ekranında uygun bir yöntem ile gösterilmesi. Tipik olarak web tabanlı ve istemci (client) tabanlı olarak ikiye bölmek mümkündür. Farklı bilgisayarlarda izlenebilme serbestisi açısından web tabanlı olması giderek artan bir tercihtir (Bulut, 2010: 30).

Web TV uygulamaları ile çevrimiçi yayın akışı sağlanabilmektedir. Bu, geleneksel televizyonun sadece televizyon alıcı ekranında değil de internet tarayıcısında ulaşılabilir olması demektir. “İste ve izle” veya “isteğe bağlı görüntü” olarak Türkçeleştirilebilecek olan VOD (Video on Demand) sistemi ise akan yayının yanında videoların istenildiği zaman izlenebilir olmasını sağlar.

İnternet televizyonu geleneksel televizyonu simüle etmektedir. Geleneksel televizyonda ne varsa aynısını kendi bünyesinde toplamaya çalışır ve sanal ortamda uygulamaya sunar. Ama asıl özelliği geleneksel televizyonun ötesine geçerek onun yapamadıklarını gerçekleştirmesidir. VOD sistemi bunlardan biridir. İnternet televizyonu geleneksel televizyonun eskittiği elementleri yenileyerek kullanabilir, onlara yeni bir işlev ve görünüm kazandırabilir. Buna en güzel örnek bir tescilli marka olarak Web TV™’dir.

Bir Microsoft ürünü veya hizmeti olan Web TV™ bilindik bir kompozisyon elementini, PIP’i [(Picture in Picture), (Görüntü içinde Görüntü)] kullanmaktadır. 1980’lerin eskimiş donanım teknolojisi burada yazılım olarak standartlaşmış bir arayüz için yeniden yaşama geçmiştir. WebPIP tescilli marka haline gelmiştir. Web TV™’yi izlerken televizyon aboneliğine bağlı web içeriği varsa, küçük bir ikon televizyon ekranının sol üst köşesinde belirir. Bu içeriği izlemek için seyirci ikonun üstüne tıklar ve televizyon görüntüsü küçülerek görüntü içinde görüntü haline gelir (Verred, 2002: 54).

Web TV'nin akan yayınının kesintisiz izlenebilmesi için internet bağlantı hızı oldukça önem taşımaktadır. Web TV hizmeti sunan şirketlerin, alt yapılarını bunu göz önünde bulundurarak şekillendirmeleri avantaj sağlamaktadır.

Değişken internet hızına uyum sağlayabilecek şekilde veri aktarım hızını ayarlayabilen altyapıların, görüntü akışını kesmeden o anda sağlanabilen bant genişliğine adapte olmaları açısından diğerlerine göre avantajı vardır. Video izlerken geçen veri miktarı, görüntünün veri hızı ve izleme süresi ile doğru orantılıdır. Sınırlı kotalı internet kullanan abonelerin video izlerken buna dikkat etmesi gerekmektedir (Bulut, 2010: 31).

Web TV yayıncıları kendi içerik dağıtım ağından yayın yapanlar ve bir Web TV portalı üzerinden yayın yapanlar diye ikiye ayrılabilir. Kendi içerik dağıtım ağından yayın yapan Web TV'lerin iletişim ve bilişim sektöründe yer alan profesyonel yayıncı şirketlerden oluştuğu görülmektedir. Bu televizyonlar abonelik sistemi ile seyircilerine ulaşırlar. Flash, Silverlight, Windows Media Player gibi oynatıcıları kullanırlar. Abonenin yayını alabilmesi için önce gereken oynatıcıyı bilgisayarına yüklemesi gerekmektedir. Veya yayıncının internet sayfası üzerinden şifresini girerek de yayına ulaşabilmektedir. Türkiye'de bu tür yayıncılara örnek olarak Tivibu ve Digiturkwebtv verilebilir. Tivibu web televizyonu, Tivibu Ev uygulamasıyla Türkiye'de IPTV'ye giriş denemeleri de yapmaktadır.

Birçok ulusal ve uluslararası televizyon kanalı Web TV aracılığıyla izleyicilerine uydu, kablo ve karasal ağ dışında da ulaşmaktadır. Web TV yayıncılığı geleneksel televizyon yayınına göre çok daha ucuz olduğundan dünyadaki bazı ulusal kanallar, yayınlarını Web TV aracılığıyla uluslararası boyuta taşımaktadırlar. Televizyon yayıncıları geleneksel televizyon kanallarını abonelikle hizmet veren Web TV'lerin bünyesinde de sunarken; bir yandan da sadece mecra olarak internet üzerinden, kendi sunucularından yayın yapan Web TV'lerine de sahiptirler. TV5 Monde'un çocuklara yönelik TiVi 5 ve Afrika'ya yönelik TV5 Monde + Afrique adlı Web TV'leri bunlara örnektir.

Öte yandan kurum ve kişilere web televizyonu kurma ve yayın yapma fırsatı veren Web TV portalları bulunmaktadır. Web TV kurmak isteyen kurumlar veya bireyler bu sitelerde çeşitli olanaklar sunan ücretsiz veya ücretli seçeneklerden birini seçerek yayın yapmaktadırlar. Ücretli yayın alanlarında daha geniş video depolama kapasitesi, HD çözünürlüğünde yayın yapma olanağı gibi özellikler bulunmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında Web TV'ler, sıradan bireylere televizyon yayını yapma, kanal sahibi olma, canlı yayın yönetme şansı verir. Web TV yayın portalları, kanal kurmaya olanak sağlar. Bu, televizyonculuğun simülasyonudur. Birçok birey bu yolla "televizyonculuk" oynamaktadır. Web

TV, kurumlar tarafından da kullanılarak kurumun amaçlarına ve imajına destek sağlayabilen bir araç haline gelebilir.

Web TV'lerin internetin olduğu her yerde izlenebilmesi, izleyiciyi mekan bağılayıcılığından kurtarması bir özgürlük ve alternatif yayın şekli olduğu kadar, Web TV portalları sayesinde herkesin yayın yapabilmesi yayın yapma özgürlüğünü de getirir. Bu da isteyenin sesini duyurabildiği bir alan yaratır. Böylece Web TV'ler alternatif seslere, yayıncılara olanak sağlar. Ancak bu niceliksel artış, niteliksel artışla paralel gelişmemektedir. Kişiselleştirilmiş yayın teknolojileri evden yayın yapmaktan cep telefonu ile film çekmeye kadar geniş bir yelpazeye yayılır. Bu, büyük emekler ve finansal yatırımlarla yapılan profesyonel televizyon yayınlarına izleyicinin bakışını da değiştirmektedir. Çünkü izleyici yayın yapmanın artık "basit bir iş" olduğu anlayışındadır. O artık özgürleşmiştir. Kendisi de onu izleyecek belli bir kitleye internet üzerinden ulaşabilmektedir. Öte yandan bu özgürleşme olgusunun bireyselleşmeye, yalnızlaşmaya doğru giden bir yanığı olduğu da düşünülebilir. Yayın yaptığı ortam olan internet, bunun için hazır bir ortamdır.

İnternetin kullanımı, sosyallikten çekilme ve psikolojik rahatlama sağlayan televizyon izleme eylemi gibi, eğlencenin kişiselleştirilmesidir (Kraut vd., 1998). Bu bağlamda düşünüldüğünde kişisel televizyonlarını kuranların ve onların izleyicilerinin içe kapanık bir sistem içinde oldukları söylenebilir. Burada yayını yapanın psikolojik olarak tatmin olması söz konusudur. İzleyenlerin de kendileri gibi sıradan bir kişinin yayınına tanık olmaları onları heyecanlandırıcı bir etkiye sahiptir.

O'Sullivan (1999), kişisel yayıncılığın erken ve en öne çıkan örneklerinden biri olan, 1996 yılında Jennifer Ringley'in günlük yaşamını internette web kamerası ile paylaşarak gerçekleştirdiği JenniCam adıyla bilinen web sitesine değinerek, Ringley'in izleyicilerin bilgisayarlarında kendi yayın akışları dışında aslında kendi "televizyon" gösterisine sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Bu gösterinin JenniShow adlı seçeneği, öğeleri belli belirsiz yazılmış, üretilmiş ve arşivlenmişken; JenniCam adlı seçeneği oluşturan diğerleri canlı yayınlanmıştır. Her ikisi de yapımcı ile izleyiciler arasında bir etkileşim derecesi sunmaktadır. Kişilerarası iletişim uzmanları bireylerin bu yayınlarının geleneksel yüz yüze ilişkisinin bir çeşidi olduğunu ve "sahte" ilişki olmadığını; kitle iletişim uzmanları ise izleyiciler ve televizyon kişilikleri arasındaki "parasosyal ilişkileri" kabul ederek sahte ilişkiyi işaret ederler (O'Sullivan, 1999).

Özellikle Web TV hizmeti veren siteler üzerinden kurulan televizyonlar yüksek maliyetler gerektirmediğinden herkese televizyon yayıncısı olabilme imkânı tanınmaktadır. Web televizyonu yayıncıları arasında bu imkânı çok çeşitli şekillerde kullanan kişi ve kurumlarla karşılaşmaktadır. Kimi, yayıncılara sesini duyurma imkânı vererek alternatif medya rolünü

üstelenir; kimileri içinse bu “televizyonculuk oynamak” için bir fırsattır. Bu açıdan değerlendirildiğinde bu tür kişiselleştirilmiş yayıncılığın, oyuncunun şehir kurduğu ve belediye başkanı sıfatıyla yönettiği Sim City veya oyuncunun adeta Tanrı rolünde konumlandırıldığı ve yarattığı karakterin hayatını yönettiği Sims oyunlarıyla aynı işlevi gördüğü söylenebilir. Öte yandan bazıları için hobi niteliği taşıyan web televizyonculuğu birçokları için ise olabildiğince ciddi bir iştir.

2. LIVESTREAM'DE TV KURMA VE YÖNETİMİ

Livestream.com adlı internet sitesi doğrusal yayın, canlı yayın ve VOD yayını yapma olanaklarını sunar. Livestream bir internet televizyonu yayın portalıdır. Web TV yayını yapmak isteyenlere alan verir. Bir web televizyonları havuzudur. Ücretli ve ücretsiz üyelik seçenekleri bulunmaktadır. Bedelsiz üyelikte dahi yayıncıya sınırsız sayıda ücretsiz kanal açma hakkı verilmektedir. Geleneksel televizyon yayıncılığındaki frekans tahsisi veya transponder kiralama burada yayın alanı sahibi olmaya denk gelir. Bedelsiz üyelikte her bir kanalın video kapasitesi 10 Gb'dır. 500 Kbps'ye kadar SD (Standard Digital) kalitede video yüklenebilmektedir. Premium adı verilen aidatlı üyelikte ise iki seçenek bulunmaktadır. Bunlardan biri 1 Premium kanal ve sınırsız kanal hakkı verirken diğeri 10 Premium kanal ve sınırsız kanal hakkı verir. Her ikisinin de 1000 Gb (isteğe bağlı Gb artırımı halinde Gb başına 0.25 \$) video kapasitesi, 1700 Kbps'ye kadar HD (High Definition) kalitede video yükleyebilme hakkı vermektedir. Premium üyeliklerin fiyatları yıllık 3500 \$ ve 12500 \$'dır (www.livestream.com).

Her Livestream kanalı otomatik olarak izleyicilerin herhangi bir zamanda yayını izleyebilecekleri bir sayfayı içermektedir. Kanal ismi bu sayfa için kullanılır. Örneğin: <http://www.livestream.com/kanalinismi>. Yayıncı istemezse ayrı bir web sayfası geliştirmesine ihtiyacı yoktur (<http://www.livestream.com/platform/player/page>).

Yayıncı, kanalı tek başına da yönetebilir veya bir yayın ekibi belirleyerek ekip üyelerine kullanıcı adı ve şifre de verebilir. Yayından sorumlu ekip üyeleri bu kullanıcı adı ve şifrelerle yayın içeriğini yönetebilirler. Ancak televizyonun sahibi, kanalı açan ve takımı oluşturan kişidir.

Livestream'in sistemi üyelerine “virtual studio” adıyla sanal rejji hizmeti verir. Bir televizyon rejisi için gereken her özellik sanal rejide bulunmaktadır. Yayınlanacak videolar sanal rejide bulunan “library” adı verilen video kütüphanesinde toplanmış olmalıdır. Livestream'in bedelsiz üyelik hesaplarında video kütüphanesine görüntüler wmv ve flv formatlarında kabul edilmektedir. Bedelli üyeliklerde ise HD videoları yüklemek mümkündür.

İnternet ortamındaki herhangi bir dijital kaynaktan yayınlanacak olan videolar, “upload” sekmesinden yüklenir. Yükleme işlemleri “import from the web” sekmesi altındaki seçenekler kullanılarak yapılır. Bu sekme altında web sunucusu, podcast ve youtube’ dan video alma seçenekleri bulunmaktadır. Tüm videolar, rejinin “storyboard” bölümünde konularına göre gruplanabilir. “Storyboard” bölümünde yayın paketleri de hazırlanır ve bu paketler “otomatik pilot çalma listesi” (Auto-pilot Playlist) havuzuna atılır. Yayıncı yayını kendisi de yönetebildiği gibi otomatik pilota da teslim edebilir.

Yayıncı, canlı yayınlar için “Camera” bölümünde, sisteme bağladığı birden fazla kameradan gelen görüntüleri görür ve canlı yayın rejisini yapar. Livestream, canlı yayınlar için procaster adlı yazılımı geliştirmiştir. Bu yazılım aracılığıyla kamera bağlantısı yapılarak canlı yayın gerçekleştirmeye olanak tanımaktadır.

Web TV yayıncısı bilgisayarının başında olmasa da otomatik pilot vasıtasıyla yayın devam etmektedir. Bu, aslında bir paket yayındır. Kullanıcı kendi yayın paketini hazırlayıp otomatik pilotu aktif hale getirerek bunu yayınlaması komutunu vermiş olur. İzleyiciler Web TV’nin sitesini açtıklarında otomatik pilot tarafından yürütülen yayın ile karşılaşır. Bu, izleyici açısından geleneksel televizyon yayınından farksızdır. Tek farkı yayının radyo dalgalarıyla değil, internet hattından yapılmakta olmasıdır. Bu sistem canlı yayın veya yayının yayıncı tarafından yönetildiği zamanların dışında ekranın boş kalmasını engeller. Böylece izleyici kaçırılmamış olur. Geleneksel televizyonda olsun, internet televizyonculuğunda olsun hiçbir izleyici kanalı açtığında siyah ekranla karşılaşmak istemez. Bu izleyici kaybı demektir.

Akan yayın paketinin yanında Web TV yayıncısı video on demand seçeneğini de değerlendirme şansına sahiptir. İzleyici ister akan yayını izler, isterse VOD seçeneğini kullanarak sunulan videoları seçerek izler.

Kanalın Livestream bünyesindeki ekran, yayıncının istediği web sitesine yerleştirilebilir. Bu, yayıncıya kendi web televizyonununa özgün site tasarlayarak yayını bu siteye yerleştirme olanağı sağlamaktadır. Kanal, izleyici tarafından istenildiğinde tam ekran haline getirilebilir. Ekranın alt köşesinde yayını kaç kişinin izlediği görülebilmektedir. Yan tarafında ise kanala girenlerin konuşabileceği bir sohbet odası bulunmaktadır. Rejide Karakter Jeneratörü (KJ) kullanma olanağı bulunmaktadır. Böylece yayıncı alt yazı uygulaması yapabilmektedir. RSS uygulamalarına üye olarak haber akışlarını ekranda alt yazı halinde sürekli kılabilir, istediği zaman kaldırabilir. Tasarladığı kanal logosunu ekrana yerleştirebilir.

Livestream gerçek bir televizyon kanalında olan hemen her şeyi sanal ortamda kullanıcıya sunar ve onu bir televizyon yayıncısı haline getirir. Livestream’i kullanan dünyada çok sayıda kurum ve kişi bulunmaktadır. Ana merkezi New York’ta bulunan Livestream’in Los Angeles’taki merkezi içerik

üretme ve stüdyolarla işbirliğine yönelik çalışırken; Hindistan'ın Bangalore şehrindeki merkezi ise yayın platformunun teknik altyapısını sağlamaktadır. Türkiye'de de kullanıcıları bulunan livestream üzerinde 2009 yılında, üniversitelerden gelen içeriklerin bir araya toplanmasıyla oluşturulan bir web televizyonu denemesi de yapılmıştır:

Merkezi Belçika'da bulunan Icon Europe adlı televizyon lisans şirketi tarafından kurulan Campus TV Media** adlı web televizyonu, üniversitelere yönelik bir uygulama olarak Livestream portalı üzerinden yayın yapmıştır. Yayın, Campus TV Media ve İstanbul Üniversitesi Radyo Televizyonu (İÜRTV) teknik işbirliği ile gerçekleşmiştir. Yayın ekibi İstanbul Üniversitesi

İletişim Fakültesi öğrencilerinden ve İÜRTV bünyesinde görevli aynı fakültenin öğrencilerinden oluşturulmuştur. Stüdyo olarak İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Stüdyoları kullanılmıştır.

Campus TV Media için 4 çeşit içerik kaynağı belirlenmiştir:

- 1) Campus TV Media ekibinin Campus TV yayını için hazırladığı programlar.
- 2) İÜRTV kapalı devre ve videocast yayınları için öğrencilerin ürettiği yapımlar.
- 3) Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinin iletişim fakülteleri, güzel sanatlar fakülteleri gibi iletişim veya görsel sanat eğitimi veren fakültelerde öğrencilerin ürettiği yapımlar.
- 4) Voice of America (Amerika'nın Sesi) radyosunun televizyon haberleri.
- 5) Campus TV Media'nın işbirliği yaptığı kuruluşlardan gelen yapımlar.

Kanalın hedef kitlesi üniversite öğrencileri olarak belirlendiğinden yapılan programların içeriği de buna göre düzenlenmiştir. Kanalın hazırladığı programlarından bazıları şunlardır:

- 1) Erasmus Magazin: Erasmus öğrenci değişim programı kapsamında yurtdışına giden Türk öğrenciler ve Türkiye'ye gelen yabancı öğrencilerin yaşamları ile ilgili program.
- 2) Balkanika: Balkan üniversitelerindeki öğrenci yaşamından kesitler sunan program.
- 3) Campus TV Haber: Üniversitelerle ilgili ve üniversite öğrencilerini ilgilendiren haberlerin sunulduğu kısa bülten.

** Campus TV Media adlı internet televizyonu 2009 yılı süresince Hakan Dikmen'in bir projesi olarak yazarın genel yayın yönetmenliğinde yapılmış bir uygulama çalışmasıdır. Kanalın içeriği, çeşitli üniversitelerin video yapımları ve özgün yapımlardan oluşmaktaydı.

- 4) Kampüste Moda: Öğrencilerin ekonomik ve şık giyimine yönelik bilgiler ve ipuçları içeren moda programı
- 5) Kampüste Neler Oluyor?: Üniversite kampüsleriyle ilgili etkinlikleri haber veren program.

Campus TV Media'nın, livestream üzerindeki ekranı kanalın özgün internet sitesine yerleştirilmiştir. Ekranda akan yayına alternatif olarak seyirci, sitede VOD olarak sunulan program veya filmleri seçtiğinde aynı ekranda akan yayın yerine VOD izleyebilmektedir.

Livestream'in Web TV uygulamasının dünyanın birçok yerinde iletişim, medya, gazetecilik, sinema, televizyon eğitimi veren üniversiteler tarafından kullanıldığı görülmektedir. Columbia Üniversitesi Gazetecilik Okulu da bunlardan birisidir. Livestream'de birçok sportif, kültürel ve siyasi etkinlikler de yayınlanmıştır. Portekiz'deki 2008 Sörf Oyunları (ISA World Surfing Games 2008), aynı yıl düzenlenen New York Üniversitesi'ndeki Politika ve Teknoloji Paneli bunlardan sadece bir kaçıdır.

Web televizyonu özellikle eğitim alanında oldukça işlevsel kullanıma sahiptir. Dünyanın herhangi bir okulunda bir eğitimcinin verdiği dersi, herhangi bir kamera ile web televizyonu üzerinden canlı yayın yaparak dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir okulda izlenir kılmak mümkündür.

3. WEB TV ve IPTV ARASINDAKİ BELİRGİN FARKLAR

Web TV, sık sık geleceğin televizyonu olarak değerlendirilen IPTV ile karıştırılmaktadır. Televizyon yayıncılığının evriminde önemli bir aşama olan Web TV'ye paralel olarak IPTV yayıncılığı başlamıştır. İki yayıncılık türünün de birbirinden belirgin farkları bulunmaktadır.

Açılımı Internet Protocol Television olan IPTV, dijital televizyon hizmetinin ve daha fazlasının geniş bant internet bağlantısı üzerinden dağıtılmasını sağlayan yeni nesil bir çözüm (Tanrıku, 2010: 132) olarak tanımlanmaktadır.

Web TV internet üzerinden kolaylıkla ulaşılabilen bir yapıya sahiptir. Abone sistemiyle yayın yapan Web TV'lerde dahi kullanıcı bilgisayarına indirdiği yazılım olmadan da kanalın internet sitesine şifresini girerek yayına ulaşabilir. IPTV' de ise abonelik tabanlı bir hizmet ve özel bir donanımsal yapı sözkonusu. IPTV'den yararlanmak için hizmete abone olmak, IPTV destekli bir modeme sahip olmak ve ayrıca yayını televizyona aktaracak olan, "set top box" diye tabir edilen bir aygıtta sahip olmak gerekmektedir (Tanrıku, 2010: 132). Bu cihaz, şu anda dijital yayın platformlarını izlemek için kullanılan şifre çözücü kutu türü bir aygıttır. Bu aygıt içinde televizyon, telefon ve internet hizmetlerini birlikte tek bir ücretle verilebilir.

Bazı Web TV'lerde akan yayını durdurma, geri alma özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler IPTV'de standarttır. Web TV ve IPTV bir çok uygulama açısından benzerlik gösterse de IPTV kişiye özel bir televizyon hizmeti sunduğundan Web TV'den farklı bir yolda ilerler. IPTV izleyicinin izleme davranışlarını kaydederek ona göre yeni sunumlar ve reklam yayını yapabilir. Web TV açık yayıncılık yaparken, IPTV kişiye özel yayıncılık yapmaktadır. Bu da program seçimlerinin değerlendirilerek izleyicinin profilinin ortaya çıkmasını sağlayacak ve reklamların bu profile göre yayınlanmasını sağlayacaktır.

Böylece reklam, hedeflediği izleyiciye doğrudan ulaşacaktır. Günümüzde tematik televizyon kanalları reklamların özel izleyici kitlesine seslenmesi için bir mecra olurken; IPTV ile reklamlar izleyiciye ilgisi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak "adrese teslim" denilebilecek bir şekilde ulaşacaktır. IPTV, pazarlama sektörünün potansiyel tüketiciyi net görebildiği bir ortam yaratacaktır.

Öte yandan Web TV de gelişmesini sürdürmektedir. İnternetin televizyon ekranından televizyonla birlikte kullanılması için çalışmalar yapılmaktadır. Google'ın Google TV projesi kapsamında internete uyumlu televizyon denemeleri bulunmaktadır. "Picture in Picture (PIP)" uygulamasının burada da etkin bir şekilde kullanılması planlanmaktadır.

Tüm internet içeriğine televizyondan erişebilecek olan kullanıcılar Google aramasından TV'de izlemek istediği şeyi arayabilecek, sonra görüntü

içinde görüntü teknolojisi sayesinde ne zaman izleyeceğine karar verebilecek duruma gelecektir (Alkım, 2010: 96).

SONUÇ

Video, fotoğraf, kamera, mikrofon, basım-yayım sistemlerinin bireyin kullanımına yönelik formlara indirgenmesi, internetin herkese kendini ifade edebileceği bir ortam yaratması, geleneksel kitle iletişim araçlarının arasına sanal kitle iletişim araçlarını da ekledi. Bu, sıradan bireylerin gazete, radyo, televizyon yayını yapabilmeleri demektir. Önce internet gazeteciliği yaygın hale geldi. Ardından internetteki çoklu medya uygulamalarındaki gelişme ve internet hızının artması ile birlikte internet üzerinden radyo, televizyon ve video yayını yaygınlaştı. İnternet televizyonculuğu ile geleneksel televizyon yayıncılığı ortamı değiştirdi ve sanal ortama taşıdı. Çünkü internet televizyonu, herkesin yayın yapabilmesi ve alternatif televizyon yayıncılığı demektir.

Maliyet ve içerik özgürlüğü konusunda web televizyonları tam bir alternatif medyadır. Özellikle üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, küçük veya büyük şirketler, düşünce kuruluşları, enstitüler gibi kurumlar için web televizyonu yayıncılığı yapmak, seslerini duyurabilmek açısından oldukça önemlidir.

Web televizyonculuğu, toplumun girişimci bireyleri tarafından popüler içerikli yayınlar yaparak şöhret ve ticari başarıya ulaşabilecekleri bir alan olarak da görülmektedir. Bu başarının sağlanabilmesi her zaman mümkünse de, kesin olan bir şey vardır ki; web televizyonu herkesi en az 15 dakikalığına şöhrete taşımaktadır. Bu, Andy Warhol'un o ünlü sözünü ispatlar niteliktedir.

Web televizyonları, geleneksel televizyonun sanal ortamda girmiş halidir denilebilir. Öte yandan "livestream" yazılımında olduğu gibi rejisi sistemi ve ekran uygulamaları ile "gerçek" televizyonun simülasyonunu yaşatır. Bu simülasyon, kanal logosunun ekranda kullanılabilmesi, alt yazı uygulamaları, ekran altında sürekli bant bilgi akışı yapılabilmesinden canlı yayın rejisine kadar uzanan geniş bir kapsamdadır.

Günümüzde birey, var olan teknoloji ile televizyon yayını yapmak istediğinde sadece cep telefonunu bile kullanarak yayın yapabilmektedir. Çünkü artık cep telefonları için kamera özelliği standart bir hal almıştır. Bazı cep telefonlarında, çekilen görüntünün kurgulanabilmesi için basit kurgu programları bulunmaktadır. Yine birçok cep telefonunun internete bağlanma özelliği mevcuttur. Böyle bir cep telefonuna sahip olan kişi telefonunun kamerası ile görüntülediği konuyu telefonunda var olan kurgu programıyla düzenleyebilir; Livestream gibi bir sitede açtığı web televizyonuna bağlanarak videosunu yükleyebilir ve yayımlayabilir. İnternetin mobil hale gelmesi, doğal olarak web televizyonlarını da mobil konuma geçirmiştir. Video ve fotoğraf çekmenin tüketici açısından bir refleks haline geldiği bu yeni dönemde herkes "televizyonculuk" oynayabilir ve kendini bir simülasyon oyunu içinde hissedebilir. Kurumsal ve kişisel olarak kurulan ve Livestream üzerinde yayın yapan bir çok kanalın oyunun ötesine geçmiş ve kendi kitlelerini kazanmış durumda oldukları gözlemlenmektedir. Açık olan ise artık kimsenin sadece geleneksel kanalları izlemek zorunda kalmadığıdır.

KAYNAKÇA

- Alkim, Barış Emre (2010). "Emrinize Amade TV." *Chip*. (10): 96-97.
- Bulut, Barış (2010). "Televizyon'un Yeni Nesil Uzantısı Web TV." *Chip*. (7): 30-31.
- Gönenç, Özgür (2003). "İnternet ve Türkiye'deki Gelişimi." *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 87- 98.
<http://www.livestream.com/platform/player/page>. 10.12.2010.
- Kraut, Robert vd. (1998). "Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being?." <http://paedpsych.jk.unilinz.ac.at/paedpsych/NETSCHULE/NETSCHULELITERATUR/KRAUTetal98/Krautetal98.html>. 17.03.2011.
- Noll, Michael (2004). "Internet Television: Definition and Prospects." *Internet Television*. Eli Noam, Joe. Groebel, Darcy Gerbarg (der.) içinde. London: LEA.
- O'Sullivan, Patrick B (1999). " 'Personal Broadcasting': Theoretical Implications of the Web." <http://my.ilstu.edu/~posull/PersBroad.htm>. 17.03.2011
- Shelly, Garry ve Vermaat, Misty (2010). *Discovering Computers*. Boston: Course Technology.
- Tanrıkulu, Kıvanç (2010). "IPTV Hayatımızı Değiştirecek." *PCnet*. (2): 132-133.
- Vered, Karen Orr (2002). "Televisuel Aesthetics in Y2K: From Windows on the World to a Windows Interface." *Convergence The International Journal of Research into New Media Technologies*, 8(40) pp.40-60.